

Running head: BEHOEFTE OUDERS EN PROFESSIONALS

De Behoeftes van Ouders en Professionals ten Aanzien van Initiatieven Gericht op
Opvoeding

Rozemarijn Korte en Veerle Puthaar

Universiteit Utrecht

Cursus	Thesis Pedagogische Wetenschappen (200600042)
Opleiding	Clinical Child, Family and Education Studies
Cursusjaar	2019-2020
Auteurs	Korte, R. (6942105) Puthaar, V.A.M. (6933467)
Eerste beoordelaar	Schöpping, J.J.A.
Tweede beoordelaar	Vissenberg, C.
Inleverdatum	18 juni 2020

Samenvatting

Het aantal jeugdigen dat professionele hulp krijgt is de afgelopen twintig jaar enorm toegenomen en de verwachting is dat deze groei zich doorzet. Om de vraag naar professionele hulp te beperken is het van belang om aandacht te besteden aan het versterken van de sociale omgeving van gezinnen middels een sterke, pedagogische basis (Van Yperen et al., 2019; Gilsing, 2019). Dit past bij het gedachtegoed van de pedagogische civil society (PCS). Het doel van de huidige studie is het onderzoeken van de behoeftes van ouders en professionals ten aanzien van initiatieven gericht op opvoeding. Om de behoeftes te onderzoeken zijn er acht semigestructureerde interviews afgenomen bij ouders (n=4) en professionals (n=4) aan de hand van een topiclijst. Middels een vergelijkende analyse zijn de behoeftes van ouders en professionals in kaart gebracht. Uit de data kwam naar voren dat er een taboe lijkt te heersen op het bespreken van opvoedvraagstukken, waarbij ouders gevoelens van schaamte ervaren. Tevens werd er gesproken over een eilandencultuur. Zowel ouders als professionals hebben de behoefte om de taboe op opvoedvraagstukken en de eilandencultuur te doorbreken. Ouders hebben daarnaast de behoefte om de dialoog met elkaar en professionals aan te gaan. Vanuit zowel de ouders als de professionals is er behoefte aan laagdrempelig contact. Vervolgonderzoek kan zich richten op de rol van de professional binnen informele initiatieven.

Sleutelwoorden: professionele hulp, pedagogische civil society, opvoeding, behoeftes ouders en professionals.

Abstract

The number of juveniles receiving youth care has increased enormously in the past twenty years. This growth is expected to continue. In order to limit the demand for youth care, it is important to pay attention to strengthen the social environment of families with the help of a strong, pedagogical basis (Van Yperen et al., 2019; Gilsing, 2019). This is in line with the philosophy of pedagogical civil society (PCS). The aim of this study is to investigate the needs of parents and professionals regarding initiatives aimed at parenting. In order to investigate this needs, eight semi-structured interviews were conducted with parents (n=4) and professionals (n=4) using a topic list. The needs of parents and professionals have been identified through the grounded theory. The data showed that there seems to be a taboo on discussing parenting issues, in which parents experience feelings of shame. Moreover, an island culture was discussed. Both parents and professionals feel the need to break the taboo on parenting issues and the island culture. Parents also feel the need to enter into dialogue with each other and professionals. Both parents and professionals feel the need for accessible contact. Follow up research can focus on the role of the professional within informal initiatives.

Keywords: professional help, pedagogical civil society, parenting, needs of parents and professionals.

De Behoeftes van Ouders en Professionals ten Aanzien van Initiatieven Gericht op Opvoeding

Het aantal jeugdigen dat professionele hulp in Nederland krijgt is de afgelopen twintig jaar enorm toegenomen. Uit een onderzoek van Van Yperen, Van de Maat en Prakken (2019) blijkt dat in 2018 één op de acht jeugdigen professionele hulp kreeg, in vergelijking met één op de 27 jeugdigen in het jaar 2000. De verwachting is dat deze groei zich doorzet (Van Yperen et al., 2019). Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor professionele hulp binnen de jeugdzorg (Rijksoverheid, z.d.). Inspecties stellen vast dat deze decentralisatie tot problemen heeft geleid, aangezien de overdracht naar de gemeenten gepaard ging met flinke bezuinigingen (Van Eijndhoven, 2019). Hierdoor lijken jeugdigen niet de hulp te krijgen die zij nodig hebben, zijn wachtlijsten te lang en blijft de vraag naar professionele hulp groeien (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2019; Van Yperen et al., 2019).

Tevens lijkt de vraag naar professionele hulp te groeien door het gehanteerde 'At-Risk'-model, waarin de oorzaak en behandeling van problemen bij de jeugdige en diens gezin gezocht worden (Kesselring, 2010). Binnen het 'At-Risk'-model staan vroege risicodetectie en preventie van problemen centraal. Hierbij worden relatief lichte opvoedproblemen snel opgeschaald naar specialistische hulp (De Winter, 2008). Tevens worden mogelijke problemen voorkomen door snel in te grijpen, waarvoor er nauw wordt samengewerkt met instanties om effectieve instrumenten snel in te zetten (De Winter, 2008). Volgens de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2011) lijken gezinnen door dit directe ingrijpen van de overheid afhankelijk geworden van professionele hulp. Om de vraag naar jeugdzorg te beperken is het van belang om aandacht te besteden aan het versterken van de sociale omgeving van gezinnen middels een sterke, pedagogische basis (Van Yperen et al., 2019; Gilsing, 2019).

Het versterken van de sociale omgeving van gezinnen middels een sterke, pedagogische basis past bij het gedachtegoed van de pedagogische civil society (PCS). De PCS wordt door Kesselring, De Winter, Horjus en Van Yperen (2013) omschreven als de bereidheid van burgers om met elkaar in de eigen sociale netwerken en het publieke domein verantwoordelijkheden rond het opgroeien en opvoeden van jeugdigen te delen. Verantwoordelijkheden worden gedeeld in de vorm van informele wederzijdse steun en informele sociale controle (Kesselring et al., 2013).

Een ander aspect dat past bij het gedachtegoed van de PCS heeft betrekking op onderling sociaal contact. Onderling sociaal contact bevordert het opvoeden en opgroeien van jeugdigen (Van der Klein, Bulsink, & Van der Gaag, 2012). Het helpt ouders om mensen uit hun sociale omgeving te raadplegen wanneer zij vragen hebben over opvoeden. Dat lijkt hen te helpen relativeren dat het normaal is om vragen over opvoeden te hebben (Van Egten, Zeijl, Hoog, Nankoe, & Petronia, 2008). Gezien de geïndividualiseerde

Nederlandse samenleving, is het idee ontstaan dat gezinnen hun problemen zelfstandig horen op te lossen (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling & Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, 2009). Het sociale netwerk om gezinnen heen en onderling sociaal contact lijken hierdoor steeds meer op afstand te staan. Mensen lijken te denken dat sociale netwerken en de overheid enkel moeten ingrijpen wanneer er sprake is van een probleem (Kesselring et al., 2013). Echter, uit onderzoek van Van Egten et al. (2008) blijkt dat ouders juist middels hun sociale netwerk herkenning, erkenning en bevestiging vinden op het gebied van opvoeden. Hieruit komt naar voren dat onderling sociaal contact een belangrijke vorm van steun is in de opvoeding.

Het transactioneel ecologisch model, een combinatie van het transactioneel model van Sameroff (1975) en het ecologische model van Bronfenbrenner (1977), ligt ten grondslag aan de PCS (Kesselring, 2010). Het uitgangspunt van het transactioneel ecologisch model is dat de omgeving waarin jeugdigen opgroeien van invloed is op hun ontwikkeling en gedrag (Kesselring, 2010). Problematisch is dat veel gezinnen minder sociaal ingebed lijken te zijn en hierdoor niet vanzelfsprekend een beroep kunnen doen op hun omgeving. Middels het transactioneel ecologisch model zou de focus gelegd kunnen worden op het verbeteren van de sociale omgeving van gezinnen, waardoor een gunstig opgroei- en opvoedklimaat voor jeugdigen gecreëerd kan worden (Kesselring, 2010). Dit is passend bij het gedachtegoed van de PCS.

Opvoeden lijkt voor ouders ingewikkelder te zijn geworden in de Nederlandse samenleving (Van Egten et al., 2008). Uit onderzoek van Van Egten et al. (2008) komt naar voren dat ouders veel verantwoordelijkheden dragen, onzeker zijn en dat de steun vanuit de omgeving beperkt is. Volgens De Winter (2013) wordt opvoeden in een PCS gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het gedachtegoed van de PCS beschouwt ouders niet als enige actoren in de opvoeding van jeugdigen (Hilhorst & Zonneveld, 2013). Binnen de PCS zijn opvoeders volgens Kesselring et al. (2013) alle volwassenen die verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van een jeugdige. Opvoeders kunnen vanuit een informele rol ondersteuning bieden als medeopvoeder. Medeopvoeders kunnen zowel een familiale status, zoals grootouders, als een niet-familiale status, zoals burens, hebben (Kesselring et al., 2013). Uit onderzoek is gebleken dat er vraag is naar opvoedondersteuning vanuit ouders wanneer er sprake is van milde problematiek, waarbij hulp inschakelen van een professional niet noodzakelijk is (Pommer, Van Kempen, & Sadiraj, 2011). Daarnaast is gebleken dat ouders geneigd zijn om zich te wenden tot de directe omgeving wanneer het een vraag rondom opvoedingsondersteuning betreft (Kesselring, Schouten, Horjus, & De Winter, 2010). Hieruit blijkt dat er behoefte is aan een andere aanpak dan de aanpak binnen het huidige 'At-Risk'-model.

Verschillende initiatieven spelen in op deze toenemende vraag naar opvoedondersteuning. Echter, het complete vraagstuk wordt hiermee niet ondervangen.

Uit onderzoek van Speetjens, Van der Linden en Goossens (2009) blijkt dat veel ouders behoefte hebben aan een versterkt informeel netwerk. De sociale gemeenschap rondom burgers refereert naar formele en informele netwerken, waarbij initiatieven binnen het formele netwerk van een burger worden vormgegeven door professionals en georganiseerde vrijwilligers (Van der Klein et al., 2012). Vanuit formele opvoedondersteuning, waarbij professionals een rol spelen, zou de sociale gemeenschap van gezinnen met behulp van professionals een stimulans kunnen krijgen (Van der Klein, Mak & Van der Gaag, 2012). Professionals zouden namelijk sociale netwerken kunnen starten, ondersteunen en behouden (Van der Klein et al., 2012).

De Winter (2013) geeft aan dat initiatieven binnen het informele netwerk van een individu worden vormgegeven door de gedeelde verantwoordelijkheid van burgers. Vrijwillige, informele verbanden tussen burgers staan centraal binnen initiatieven die de PCS versterken (De Winter, 2013). Informele initiatieven gericht op opvoeding besteden expliciet aandacht aan het versterken van sociale binding en steun bij het opgroeien, opvoeden en/of ouderschap. Deze initiatieven zijn gericht op het versterken van de sociale steun aan gezinnen, wat wordt gezien als een protectieve factor (Asscher, Hermanns, & Deković, 2006). Wanneer er sprake is van risicofactoren of problemen kan een actief en betrokken sociaal netwerk kinderen en jongeren beschermen en hen psychologische of emotionele steun bieden (Bartelink & Verheijden, 2015). Tevens is uit onderzoek gebleken dat de presentie van een sociaal netwerk een beschermende factor is voor ouders en kinderen (Mutsaers & Berg, 2010; Asscher & Paulussen-Hoogeboom, 2005). Het betrekken van het sociale netwerk bij opvoedondersteuning kan daarom worden gezien als een belangrijke factor om het verergeren van de problematiek van jeugdigen te voorkomen (Hermanns, 2009).

Uit onderzoek is gebleken dat ouders over het algemeen tevreden zijn over hun rol als opvoeder, maar zich daarnaast zorgen maken over de opvoeding en ontwikkeling van hun kind en hier vragen over hebben (EXPOO, 2011). Het is van belang om te weten wat de vragen en wensen van ouders zijn met betrekking tot opvoedondersteuning, zodat er aangesloten kan worden bij de gewenste opvoedondersteuning (Asscher et al., 2006; Van Egten et al., 2008). Wanneer ouders sociale steun krijgen, kan er worden voorkomen dat professionele hulp moet worden ingezet. Sociale steun lijkt in dat opzicht van positieve invloed te zijn op de opvoedbelasting die ouders ervaren en de bijbehorende opvoedcompetenties waar ouders aan willen voldoen (Asscher et al., 2006). Vanuit ouders is er de behoefte aan een versterkt informeel netwerk rondom hun gezin, waarbij kennis gedeeld kan worden en onzekerheden rondom het opvoeden bevestigd kunnen worden (Speetjens et al., 2009). Echter, het blijft onduidelijk welke behoefte zij ervaren met betrekking tot initiatieven die gericht zijn op het versterken van sociale binding en steun bij opgroeien, opvoeden en/of ouderschap.

Professionals kunnen een bijdrage leveren aan het versterken van het informele netwerk van ouders. Zij kunnen ouders stimuleren om hun opvoedingsverantwoordelijkheid te delen door de dialoog met elkaar aan te gaan (Kesselring et al., 2013; Van der Lans, 2010). Tevens kan een bottom-up samenwerking door professionals gestimuleerd worden (Van der Klein et al., 2012). Kenmerkend voor een bottom-up samenwerking is de betrokkenheid van professionals en/of niet-professionals bij het vormen van een brug tussen moeilijk bereikbare doelgroepen en hulpverlening (De Gruijter, Pels, & Tan, 2009). Binnen deze bottom-up samenwerking kunnen professionals in samenwerking met vrijwilligers initiatieven van ouders versterken (Van der Lans, 2010).

Tot op heden ontbreekt er onderzoek naar de praktijk en ontbreekt het in de literatuur aan onderzoeken die ingaan op de behoeftes van ouders en professionals ten aanzien van initiatieven gericht op opvoeding. De doelstelling van dit onderzoek is het aanleveren van praktijkkennis over de behoeftes van ouders en professionals binnen initiatieven gericht op opvoeding. Hierdoor kan een optimale begeleiding tussen professionals en ouders of tussen ouders onderling mogelijk gemaakt worden, waarbij de aspecten van het gedachtegoed van de PCS geïntegreerd zijn (Kesselring et al., 2013). Tevens kan de kloof tussen theorie en praktijk overbrugd worden en kan een optimale samenwerking mogelijk worden gemaakt (Linders, 2010). Inzichten uit dit onderzoek kunnen bijdragen aan een nadere onderbouwing van de PCS en resultaten uit dit onderzoek kunnen als basis fungeren voor vervolgonderzoek. De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat luidt: Wat zijn de behoeftes van ouders en professionals ten aanzien van initiatieven gericht op opvoeding? Het perspectief van zowel ouders als professionals wordt in de deelvragen belicht.

Methoden

In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van praktijkgericht onderzoek middels kwalitatieve onderzoeksmethoden om de onderzoeksvraag te beantwoorden (Boeije, 2010). Hierbij was het vergroten van kennis het doel, om zo beslissingen van mensen in de praktijk te kunnen ondersteunen (Tijmstra & Boeije, 2011). Middels kwalitatief onderzoek kunnen de behoeftes van ouders en professionals beschreven worden (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). Tevens kunnen onderwerpen gerelateerd aan dit onderzoek uitgediept worden en kan er inzicht worden verworven in achterliggende oorzaken, beweegredenen en gedachten van respondenten (Baarda et al., 2009). Hierdoor kan er een compleet beeld gevormd worden van de verkregen informatie van de respondenten.

Onderzoeksdesign

In huidig onderzoek werd er gewerkt met de grounded theory. De grounded theory is een methode voor het ontwikkelen van theorieën door middel van het verzamelen en analyseren van kwalitatieve gegevens (Morling et al., 2018). Voor de ontwikkeling van een theorie is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van vergelijkende analyses, door twee

groepen met elkaar te vergelijken (Morling et al., 2018). Tevens is het onderzoek abductief van aard, aangezien er gebruik is gemaakt van bestaande theorieën voor de theorievorming (Morling et al., 2018). Hierbij werd er gerefereerd naar de theorie over het gedachtegoed van de PCS (De Winter, 2013). Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden (Boeije, 2010). Dit is gedaan door middel van semigestructureerde interviews met ouders en professionals. Deze ouders en professionals zijn of waren actief betrokken bij een initiatief dat zich richt op het versterken van sociale binding en steun bij opgroeien, opvoeden en/of ouderschap. Het doel van huidig onderzoek was het in kaart brengen van de behoeftes van ouders en professionals binnen deze initiatieven.

Respondenten

In dit onderzoek zijn ouders (n=4) en professionals (n=4) middels semigestructureerde interviews bevroegd. Verschillende initiatieven, gericht op opvoeding, waar ouders en/of professionals aan deelnemen zijn benaderd. Er zijn twee eisen geformuleerd waar deze initiatieven aan moesten voldoen. Allereerst moest het initiatief gericht zijn op het versterken van sociale binding en steun bij opgroeien, opvoeden en/of ouderschap. Ten tweede was het van belang dat ouders, medeopvoeders en jeugdigen initiatief namen of actief betrokken waren. Zowel ouders als professionals moesten voldoen aan de voorwaarde dat zij minimaal één keer aanwezig moeten zijn geweest bij een bijeenkomst van een initiatief dat aan de eerder genoemde eisen voldoet. Vanuit deze eisen werden twaalf verschillende initiatieven telefonisch en per email benaderd. Vier van deze twaalf initiatieven waren bereid om deel te nemen aan dit onderzoek, namelijk: Centrum voor Jeugd en Gezin, OudersLokaal, het Pubercafé en de LimonadeBrigade. De initiatieven varieerden van een formele instelling opgericht door professionals tot informele bijeenkomsten opgericht door ouders, waarbij incidenteel professionals bij aanwezig waren.

De respondenten werden door de onderzoekers en het inschakelen van het netwerk van het initiatief geworven. Hierbij werd er gebruik gemaakt van een sneeuwbalsteekproef, waarbij er aan de respondenten die in het onderzoek betrokken waren werd gevraagd of zij nog mensen kenden die aan de genoemde eisen voldeden. Hierdoor zijn zowel professionals als ouders non-random en doelgericht geselecteerd (Neuman, 2014). De benaderde professionals en ouders toonden zich allen bereid om mee te werken aan het onderzoek. Alle ouders en professionals die hebben deelgenomen aan dit onderzoek zijn van het vrouwelijke geslacht. Met uitzondering van één professional zijn alle respondenten moeder. De gemiddelde leeftijd van de ouders was 50 jaar en de gemiddelde leeftijd van de professionals was 43 jaar.

Alle respondenten konden vrijwillig deelnemen aan dit onderzoek. Zij hebben de mogelijkheid gehad om zich voor of tijdens het onderzoek alsnog terug te trekken. De

identiteit van de respondenten is weggelaten in de opnames, waardoor anonimiteit gegarandeerd werd (Neuman, 2014). De identiteit van de respondenten is geanonimiseerd door middel van een respondentnummer. Echter, er werd onderscheid gemaakt tussen ouders en professionals in de vormgeving van een respondentnummer.

Dataverzameling

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews aan de hand van een topiclijst. Dit is een lijst van onderwerpen en vragen die tijdens de interviews worden aangevoerd (Boeije, 2010). Door gebruik te maken van semigestructureerde interviews is er ruimte om dieper op antwoorden in te gaan en wordt er een compleet beeld verkregen van de gegeven informatie (Boeije, 2010). Dit kan waardevolle informatie opleveren over de mogelijke behoeftes die ouders of professionals hebben ten opzichte van formele en informele initiatieven. De interviews zijn afgenomen bij ouders en professionals die actief betrokken zijn bij een initiatief dat gericht is op opvoeding. De interviews zijn digitaal via Microsoft Teams afgenomen in verband met de situatie rondom COVID-19 en de genomen veiligheidsmaatregelen van het Rijksinstituut voor Volksgezond en Milieu (z.d.). Een interview duurde gemiddeld 37 minuten. Het kortste interview duurde 24 minuten en het langste interview duurde 71 minuten. Voorafgaand aan de dataverzameling was er sprake van *informed consent*. Middels *informed consent* zijn de respondenten op de hoogte gesteld van het onderzoek. Hierdoor werden zij zich er van bewust dat zij de mogelijkheid hadden om zich voor of tijdens het interview alsnog terug te trekken (Boeije, 2010). Naar aanleiding van de *informed consent* zijn de deelnemers akkoord gegaan met hun deelname aan dit onderzoek.

Data analyse

Om inzicht te verkrijgen in de behoeftes van ouders en professionals binnen de initiatieven gericht op opvoeding, zijn er vier indicatoren vastgesteld die de basis vormen voor de inhoud van de topiclijst. Deze indicatoren zijn afgeleid uit de contactladder van de programmatheorie van Allemaal Opvoeders, waarbij iedere trede een belangrijk aspect van de PCS omvat (Kesselring, De Winter, Horjus, & Van Yperen, 2015). De indicatoren die uit de contactladder naar voren komen zijn: ontmoeten, dialoog, buurt en netwerk (Kesselring et al., 2015). Vanuit iedere indicator zijn minimaal twee topics geformuleerd gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek van Kesselring et al. (2015).

Voor de analyse van de onderzoeksvraag zijn de interviews opgenomen en getranscribeerd (Boeije, 2010). Na het transcriberen is de data door beide onderzoekers gecodeerd. Vanwege het relatief korte tijdsbestek is er besloten om één interview gezamenlijk open te coderen zodat er in overleg een codeboom kon worden ontwikkeld. Vervolgens zijn de overige interviews individueel open gecodeerd en zijn beide codebomen individueel axiaal gecodeerd. Na het doorlopen van het open coderen en axiaal coderen is

er selectief gecodeerd door de codebomen van de ouders en professionals met elkaar te vergelijken. Verbanden konden gelegd worden op basis van concepten die terugkwamen in de data (Boeije, 2010).

Validiteit en betrouwbaarheid

Er is sprake van een ethisch verantwoord onderzoek, omdat er vertrouwelijk is omgegaan met de verkregen data (Neuman, 2014). Deze data is niet aan derden verstrekt. Middels *informed consent* is er integer omgegaan met de respondenten in dit onderzoek. Tevens hebben de respondenten de mogelijkheid gekregen om het onderzoek achteraf in te zien (Morling et al., 2018).

De topiclijst is gevormd aan de hand van vier indicatoren die zijn afgeleid uit de contactladder van de programmatheorie van Allemaal Opvoeders (Kesselring et al., 2015). Door dit als leidraad te gebruiken is er een koppeling gemaakt tussen de gestelde vragen en de doelen en begrippen van de PCS, waardoor er werd voldaan aan de indrukvaliditeit (Boeije, 2010). Gezien dit onderzoek praktijkgericht is, is er rekening gehouden met het bevorderen van de ecologische validiteit (Crano, Brewer, & Lac, 2014). Dit is beoogd door de afname van de interviews plaats te laten vinden in een omgeving die vertrouwd was voor de respondenten. Gezien de huidige situatie rondom COVID-19 konden de interviews niet plaatsvinden op de locaties van de initiatieven. Om de ecologische validiteit te waarborgen, is de keuze voor de vertrouwde omgeving waarin het interview werd afgenomen bij de respondent gelaten. Doordat er gebruik is gemaakt van een topic lijst, zoals in Bijlage A weergegeven is, wordt de reproduceerbaarheid van het onderzoek verhoogd (Boeije, 2010). Bij het semigestructureerde interview was er ruimte voor de eigen inbreng van participanten, waardoor de interviews nooit geheel hetzelfde waren. Dit was een mogelijke kanttekening die geplaatst kon worden bij de afname van de semigestructureerde interviews (Boeije, 2010). Echter, werd er binnen dit onderzoek waarde gehecht aan de eigen inbreng van de participanten. Dit geeft de mogelijkheid om de betekenis die respondenten hebben gegeven aan hun omgeving, processen en interacties in kaart te brengen (Boeije, 2010). Zo is er in de interviews aandacht besteed aan de wijze waarop gespreksvoering binnen het initiatief plaatsvond en de mate waarin ouders opvoedvragen hadden.

Binnen dit onderzoek werd betrouwbaarheid nagestreefd door de onderzoekers de opnames individueel en onafhankelijk te laten analyseren. Hierna werden de opnames door de onderzoekers samen geanalyseerd. Dit had een positieve invloed op de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (Baarda et al., 2009). Om de eventuele herhaalbaarheid van dit onderzoek te verwezenlijken, is er gebruik gemaakt van een auditprocedure. Dit houdt in dat alles wat de onderzoekers gedaan hebben gedurende het onderzoek zal worden vastgelegd in een logboek (Akkerman, Admiraal, Brekelmans, &

Oost, 2006). Hierdoor kon inzichtelijk worden gemaakt op welke wijze de onderzoeksgegevens zijn verkregen.

Resultaten

Aan dit onderzoek hebben acht respondenten deelgenomen, waaronder vier ouders en vier professionals. Alle respondenten waren vrouwelijk met een gemiddelde leeftijd van 47. De professionals en ouders zijn minimaal één keer aanwezig geweest bij een bijeenkomst van een initiatief dat gericht is op het versterken van sociale binding en steun bij opgroeien, opvoeden en/of ouderschap. De onderzoeksvraag die in deze resultatensectie centraal staat luidt: Wat zijn de behoeftes van ouders en professionals ten aanzien van initiatieven gericht op opvoeding? In de resultaten komen de vier thema's ontmoeten, dialoog, buurtklimaat en netwerkvorming aan bod. De genoemde thema's zijn afgeleid uit de contactladder van de programmatheorie van Allemaal Opvoeders en vormen een belangrijk aspect van de PCS (Kesselring et al., 2015). Vervolgens wordt er aan de hand van de vier thema's ingegaan op de behoeftes van de professionals en ouders.

Ontmoeten

Uit de interviews blijkt dat alle professionals aangaven dat het bespreken van opvoedvragen een taboeonderwerp lijkt te zijn binnen onze huidige maatschappij. Tevens werd er door de helft van de professionals gesproken over een tekort aan opvoed specifieke kennis van ouders. Professional 1 verwoordde dit als volgt: "Er is zo veel kennis beschikbaar, maar het zit zo verstopt". Het merendeel van de professionals sprak over een eilandcultuur, waarbij er een eiland is met ouders en een eiland met professionals. Zij voegden hieraan toe dat zij middels hun deelname aan het initiatief laagdrempelig contact willen realiseren tussen ouders en tussen ouders en professionals om deze eilandcultuur te doorbreken. Hierbij benoemde één professional dat ouders hierdoor gemakkelijker met elkaar en met professionals over thema's praten die met opvoeding te maken hebben. Volgens professionals kan laagdrempelig contact worden gerealiseerd door het creëren van een veilige en vertrouwde omgeving waarin ouders elkaar kunnen ontmoeten.

Opvallend is dat ouders voornamelijk deelnamen aan het initiatief, omdat zij behoefte hadden aan sociale steun en het uitwisselen van informatie en ervaringen. De helft van de ouders gaf aan dat er nauwelijks gesprekken met andere ouders rondom opvoedvragen gevoerd worden, omdat niemand zijn privé zaken met buitenstaanders wil bespreken. Een ouder lichtte toe dat zij een gevoel van schaamte ervaart rondom haar opvoedvragen en dit ook merkt bij andere ouders. Tevens benoemde het merendeel van de ouders dat er een 'lading' ligt op het zetten van de stap naar professionele hulp, wat als drempel wordt ervaren. Ouders gaven aan dat zij behoefte hebben aan laagdrempelig contact bij het ontmoeten van andere ouders en/of professionals. Daarnaast gaven zij aan dat zij het laagdrempelige contact binnen het initiatief als fijn hadden ervaren en dit ook als een vereiste zagen voor een initiatief gericht op opvoeding. Alle ouders vertelden dat

zij behoefte hadden aan een voorbeeldfunctie in de zin van een ouder als ervaringsdeskundige of een professional met kennis over hun opvoedvragen. De helft van de ouders benoemden hierbij dat het ontmoeten van een ervaringsdeskundige kan zorgen voor herkenning van situaties en inzicht kan creëren in hoe om te gaan met soortgelijke situaties.

Behoeftes. Het merendeel van de professionals gaf aan dat zij de behoefte hebben om de eilandcultuur te doorbreken door verbinding en laagdrempelig contact tussen ouders en professionals te creëren. Tevens gaven alle professionals aan dat zij de taboe rondom opvoedvraagstukken willen doorbreken. Een andere behoefte die naar voren kwam vanuit de professionals, had betrekking op het verbeteren van de kwaliteit van opvoeden door het vergroten van de opvoed specifieke kennis van ouders. Volgens één professional wordt hierdoor de onderlinge uitwisseling tussen ouders over opvoedvraagstukken van betere kwaliteit. Dit leidde volgens haar tot een snellere oplossing van problemen en minder hulpvragen vanuit ouders.

Vanuit de ouders kwam naar voren dat zij de behoefte hebben om ervaringen te delen met andere ouders, informatie uit te wisselen rondom opvoedvragen en hierover in gesprek te gaan met andere ouders. De her- en erkenning rondom opvoedvragen waren aspecten waar alle ouders op zoek naar waren of juist fijn vonden om te ervaren. Deze aspecten zijn van belang, gezien een ouder benoemde schaamte te ervaren rondom de opvoedvragen die zij had en hetzelfde merkte bij andere ouders. Door het ervaren van die schaamte kreeg ouder 3 gedachtes zoals: "Oh, oh, wat ben ik eigenlijk voor moeder?". Zij gaf aan dat dit opgelost kan worden door opvoedvragen bespreekbaar te maken. Tenslotte gaven alle ouders aan dat zij behoefte hebben aan een laagdrempelige en vertrouwde manier van contact leggen met elkaar. In een vertrouwde en veilige omgeving gaven ouders aan zich sneller kwetsbaar op te stellen, waardoor er zowel informatie als ervaringen gedeeld kunnen worden. Dit werd ook vanuit de professionals beaamd.

Dialog

Zowel de professionals als ouders gaven aan dat er verschillende onderwerpen werden besproken tijdens een bijeenkomst van het door hen bijgewoonde initiatief. Al deze onderwerpen stonden in het kader van opvoedingsvraagstukken. Uit de interviews met de professionals bleek dat het per initiatief en per bijeenkomst verschilt in welke mate ouders hier zeggenschap over hebben. Door alle professionals werd het belang van interactie tussen ouders en professionals benoemd. Een professional lichtte toe dat ouders zich erkend en gesteund willen voelen en dat professionals dit kunnen realiseren door ouders hun verhaal te laten doen. Binnen deze gespreksvoering was het volgens één professional van belang dat professionals zich ervan bewust zijn dat ouders de basisbehoefte hebben om gezien en gehoord te worden.

Alle ouders benoemden dat de manier van gespreksvoering binnen het initiatief op een laagdrempelige manier plaatsvond, waarbij een veilige en vertrouwde omgeving gecreëerd werd. Hierbij lichtte een ouder toe dat deze vorm van intimiteit het mogelijk maakte dat er verhalen werden gedeeld waardoor ouders een mate van her- en erkenning ervaarden. Alle ouders gaven aan dat zij het laagdrempelige contact als een stimulerende factor ervaren voor het aangaan van de dialoog met elkaar. Zowel de professionals als de ouders gaven aan dat ouders in eerste instantie hun informele netwerk raadplegen wanneer zij een vraag hebben over opvoeden. Hierbij kwam de helft van de ouders terug op de 'lading' die ligt op het zetten van de stap naar professionele hulp. Eén ouder lichtte hierbij toe dat door het zetten van die stap het net lijkt of het probleem heel groot is, terwijl ouders mogelijk in een onderzoekende fase van het probleem zitten.

Behoeftes. Het merendeel van zowel de professionals als de ouders had behoefte aan het bespreken van andere onderwerpen, naast de besproken onderwerpen in de bijeenkomsten. Eén professional gaf aan dat zij vindt dat er tijdens de bijeenkomsten van een initiatief meer aandacht moet worden besteed aan psycho-educatie. Hierbij benoemden de helft van de professionals de behoefte te hebben dat ouders over een bepaalde mate van opvoed specifieke kennis beschikken, aangezien niet iedere ouder hierover beschikt. Hiermee werd bedoeld dat het van belang is dat ouders weten hoe zij hun kind kunnen begeleiden bij zijn of haar ontwikkeling tot hun kind zelfstandig kan meedoen aan de samenleving.

Ouders hadden behoefte aan het bespreken van tips en trucs over hoe je als ouder om kan gaan met bepaalde vraagstukken, zoals pesten, specifieke informatie rondom roken en blowen en het gebruik van sociale media. Daarnaast hadden ouders een grote behoefte om de dialoog met andere ouders aan te gaan. Belangrijk hierbij lijkt te zijn dat dit in een laagdrempelige, vertrouwde en veilige setting moet gebeuren.

Buurtklimaat

De professionals en ouders gaven aan zich op verschillende manieren in te zetten voor de buurt. De ouders benoemden hierbij het doen van boodschappen voor elkaar, oppassen op elkaars kinderen of met burens een kop koffie drinken. Met uitzondering van één professional gaven alle professionals aan dat zij zich inzetten voor de buurt door aan te sluiten bij de buurt en op die manier de buurt bij het initiatief te betrekken. Verbinding maken tussen mensen is tevens een aspect wat alle professionals benoemden. Professional 1 verwoordde dit als volgt: "Het gaat over verbinden tussen mensen, verbinden tussen projecten, verbinden tussen bottom-up en top-down, verbinden tussen burgerparticipatie en overheidsparticipatie. Continu verbinding maken tussen het een en het ander". Eén van de professionals benadrukte dat het bij die verbinding van belang is om te inventariseren waar de buurt behoefte aan heeft.

Eén ouder gaf aan dat er in de buurt op eilandjes geleefd wordt, waarbij buurtbewoners op zichzelf leven en geen privé-zaken met elkaar bespreken. Opvallend is dat professional 2 aangaf dat het initiatief een belangrijke rol heeft in het doorbreken van de huidige op individualisme gebaseerde maatschappij: "Wanneer mensen in een gemeenschap alles zelf op willen lossen dan is het heel helpend om zo'n initiatief te hebben dat mensen bij elkaar zet". De helft van de ouders gaf aan dat het initiatief mogelijk contact in de buurt kan versterken wanneer dit op een laagdrempelige manier in de buurt georganiseerd wordt. De professionals benoemden hierbij dat het initiatief de onderlinge uitwisseling tussen ouders en tussen ouders en professionals gemakkelijker maakt, waardoor volgens één van de professionals aan een community gebouwd zou kunnen worden.

Behoeftes. Eén van de professionals gaf aan dat er behoefte is aan het creëren van een community waar steeds meer mensen zich bij gaan aansluiten, zodat onderlinge uitwisseling tussen ouders en tussen ouders en professionals verbeterd wordt. Een andere behoefte van de professionals was het mogelijk maken van een laagdrempelige uitwisseling tussen professionals, middels kennis over organisaties in de buurt.

De helft van de ouders gaf aan dat zij behoefte hebben aan betrokkenheid vanuit de buurt. Zij zouden het fijn vinden om opvoedvragen te kunnen bespreken met buurtbewoners, waardoor zij kunnen zien hoe zij erover denken en handelen. Een kanttekening hierbij is dat één van de ouders aangaf dat niet iedereen er voor open staat om onaangename privé-zaken met anderen te delen.

Netwerkvorming

Alle ouders en professionals gaven aan dat hun netwerk door deelname aan het initiatief versterkt is. Voor professionals was dit belangrijk bij het opbouwen van een community om zo mensen met elkaar in contact te laten komen. Het aspect gelijkwaardigheid kwam naar voren en professional 1 verwoordde dit als volgt: "Niet over ouders praten, maar met elkaar aan de slag". Ook een ouder benoemde dit. Zij gaf aan dat er door het uitwisselen en het delen van ervaringen een betere verstandshouding was verkregen met de professional. Een professional benoemde dat het netwerk van ouders bevorderd zou kunnen worden door bijeenkomsten af te sluiten met het gezamenlijk drinken van een kop koffie of thee. Hierdoor krijgen de deelnemende ouders de kans om elkaar op een informele wijze te leren kennen. Het netwerk van de professional zou volgens een professional versterkt kunnen worden door het netwerken met andere hulpverleningsorganisaties. Zij gaf aan dat professionals hierdoor in contact kunnen komen met andere professionals, waardoor hun netwerk op professioneel vlak vergroot wordt. Eén van de professionals gaf aan dat het van belang is dat mensen het initiatief kennen. Echter, zij benoemde dat het lastig is om bekendheid te creëren. Dit had volgens haar te

maken met het gegeven dat zij hiervoor afhankelijk is van wat scholen in hun nieuwsbrief zetten en wat de pers in de kranten plaatst.

De helft van de ouders gaven aan dat hun netwerk mogelijk bevordert zou kunnen worden door het initiatief als er in de toekomst weer een bijeenkomst wordt georganiseerd, waardoor ouders weer met ouders in contact komen.

Behoeftes. Zowel ouders als professionals gaven aan behoefte te hebben aan netwerkvorming. De helft van de professionals gaf aan dat zij behoefte hebben aan bekendheid. Eén professional gaf hierbij aan dat bekendheid er voor kan zorgen dat haar eigen netwerk en het netwerk van het initiatief vergroot wordt. De helft van de professionals benoemde dat zij behoefte hebben aan een overzicht van mogelijke hulpverleningsorganisaties. Eén professional gaf aan dat een intensieve samenwerking hierdoor gerealiseerd kan worden. In haar optiek werkt dit bevorderend voor netwerkvorming van de professional en van het initiatief.

Een ouder gaf aan dat het initiatief een rol kan spelen bij het bevorderen van netwerkvorming, door ouders onderling te stimuleren om het contact met andere ouders te behouden waarmee zij ervaringen hebben gedeeld. Tevens gaf een ouder aan behoefte te hebben om mensen samen te brengen en zo ook het desbetreffende initiatief onder de aandacht te brengen. Ouder 3 gaf hierbij aan: "Jongens, we ploeteren zoveel in ons uppie, maar dat hoeft niet. Samen weten we zoveel meer en krijg je zoveel nieuwe inzichten".

Discussie

Het aantal jeugdigen dat jeugdzorg krijgt is de afgelopen twintig jaar enorm toegenomen (Van Yperen et al., 2019). Om de vraag naar professionele hulp te beperken is het van belang om aandacht te besteden aan het versterken van de sociale omgeving van gezinnen middels een sterke, pedagogische basis (Van Yperen et al., 2019; Gilsing, 2019). Het versterken van de sociale omgeving van gezinnen middels een sterke, pedagogische basis past bij het gedachtegoed van de PCS. Initiatieven gericht op opvoeding kunnen hier een bijdrage aan leveren. De doelstelling van dit onderzoek was het aanleveren van praktijkkennis over de behoeftes van ouders en professionals binnen initiatieven gericht op opvoeding. Inzicht in deze behoeftes kan een optimale begeleiding tussen ouders en professionals of tussen ouders onderling mogelijk maken. De behoeftes van ouders en professionals zijn gemeten aan de hand van vier thema's die de indicatoren vormden voor de topiclijst. Deze vier indicatoren zijn middels semigestructureerde interviews uitgevraagd bij de ouders en professionals die hebben deelgenomen aan het onderzoek. Vervolgens is er een analyse uitgevoerd aan de hand van kwalitatieve onderzoeksmethoden. Dit onderzoek geeft antwoord op de volgende vraag: Wat zijn de behoeftes van ouders en professionals ten aanzien van initiatieven gericht op opvoeding?

Uit de data van de interviews bleken er overeenkomsten te zijn tussen de behoeftes van ouders en professionals. Binnen het thema 'ontmoeten' benoemden zowel ouders als

professionals verschillende aspecten over de taboe rondom opvoedvraagstukken. Ouders gaven aan schaamte te ervaren wanneer er gesproken werd over opvoedvraagstukken en de professionals gaven aan dat er sprake lijkt te zijn van een eilandcultuur tussen ouders en professionals. Tevens gaven ouders aan een bepaalde 'lading' te ervaren op het zetten van de stap naar professionele hulp. Een mogelijke verklaring voor deze resultaten is de geïndividualiseerde Nederlandse samenleving, waarin het idee is ontstaan dat gezinnen hun problemen zelfstandig horen op te lossen (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling & Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, 2009). Dit weerhoudt ouders er mogelijk van om betrokken te raken bij andere gezinnen en creëert angst voor negatieve reacties als zij zich toch met de opvoeding 'bemoeien' (Kesselring et al., 2013; Scales et al., 2004). In het kader van het gedachtegoed van de PCS is dit opvallend, aangezien verantwoordelijkheden rond het opgroeien en opvoeden van jeugdigen gedeeld behoren te worden in de vorm van informele wederzijdse steun en informele sociale controle (Kesselring et al., 2013). Er zou voorzichtig geconcludeerd kunnen worden dat de deelnemende ouders en professionals de behoefte lijken te hebben om de taboe rondom opvoedvraagstukken te doorbreken, aangezien deze taboe in de huidige maatschappij aanwezig lijkt te zijn.

Uit het thema dialoog kwam naar voren dat professionals behoefte hebben aan het vergroten van de opvoed specifieke kennis van ouders, zodat ouders over een bepaalde mate van opvoed specifieke kennis bezitten. Dit sluit aan bij eerder onderzoek van Diekstra, Wubs, Vreeburg, Sklad en De Ruiters (2008) dat wanneer ouders bezitten over opvoed specifieke kennis, zoals kennis over opvoedingsvaardigheden en de ontwikkeling van kinderen, de kwaliteit van de raadgeving binnen het informele netwerk zal toenemen. Ouders hadden binnen dit thema voornamelijk behoefte aan een gesprek met andere ouders rondom opvoedvragen, waarbij her- en erkenning tijdens het delen van ervaringen als prettig werden ervaren. Dit sluit aan bij eerder onderzoek van Van Egten et al. (2008), waaruit bleek dat ouders middels hun sociale omgeving herkenning, erkenning en bevestiging op het gebied van opvoeden vinden.

Binnen dit onderzoek lijkt er een samenhang te zijn tussen wat zowel professionals als ouders belangrijk vinden bij het aangaan van nieuw contact waarin opvoedvraagstukken worden besproken. Zowel ouders als professionals benadrukten het belang van laagdrempelig contact. Zij gaven aan dat dit bewerkstelligd zou kunnen worden door middel van het creëren van een veilige en vertrouwde omgeving. Uit onderzoek van Van der Klein et al. (2012) is gebleken dat laagdrempelig contact een belangrijke voorwaarde is voor vertrouwen, openheid en veiligheid tussen professionals en burgers. Uit de interviews bleek dat het ouders helpt om mensen uit hun sociale omgeving te raadplegen wanneer zij vragen hebben over opvoeden. Uit eerder onderzoek blijkt dat dit

hen helpt te relativieren dat het normaal is om vragen over opvoeden te hebben (Van Egten et al., 2008).

Tenslotte kwam er uit de interviews naar voren dat professionals en ouders beiden behoefte hebben aan netwerkvorming. Uit de literatuur blijkt dat ouders behoefte hebben aan een versterkt informeel netwerk (Speetjens et al., 2009). Middels een versterkt informeel netwerk kunnen kennis en inzichten gedeeld worden met andere ouders. Tevens kunnen ervaringen besproken worden. Dit is passend bij het gedachtegoed van de PCS (De Winter, 2013). De professionals gaven aan behoefte te hebben aan bekendheid rondom het initiatief, omdat als gevolg daarvan zowel het netwerk van het initiatief als het netwerk van de professional bevorderd zou kunnen worden.

Middels dit onderzoek kan er vastgesteld worden dat er vanuit de professionals en ouders behoefte is aan het bespreken van opvoedvraagstukken om zo de taboe en schaamte rondom opvoedvraagstukken te doorbreken. Ouders hebben vragen of zorgen, maar zetten pas de stap naar (formele) ondersteuning wanneer er sprake lijkt te zijn van een probleem. Het is van belang om een open cultuur te creëren waarin er logischerwijs formele of informele steun wordt gezocht bij het opvoeden van jeugdigen (Speetjens et al., 2009). De verbindende rol van de professional lijkt hierbij van belang te zijn. Zij zouden het informele netwerk en de sociale omgeving van ouders kunnen ondersteunen en versterken (Speetjens et al., (2009); Van Egten et al., 2008). Tevens zouden professionals informatie over opvoeden en opgroeien aan ouders kunnen verstrekken, wat voordelig lijkt te zijn voor de advisering omtrent opvoedvraagstukken binnen het informele netwerk (Diekstra et al., 2008). Een laagdrempelige manier van contact leggen wordt hierdoor gerealiseerd, wat van belang lijkt te zijn voor het bespreken van opvoedvraagstukken. Eventuele schaamte die ouders ervaren omtrent hun opvoedvragen zou hierdoor verminderd kunnen worden, wat een positief effect zou kunnen hebben op het doorbreken van de taboe rondom opvoedvraagstukken (Speetjens et al., 2009).

Huidig onderzoek is een aanvulling op de bestaande literatuur over het gedachtegoed van de PCS en de toepassing hiervan in de praktijk, omdat dit onderzoek de behoeftes van zowel ouders als professionals in kaart heeft gebracht. Eerdere studies gingen voornamelijk in op de behoeftes van ouders ten aanzien van informele sociale contacten, waarbij er geen rol was weggelegd voor professionals. Een sterk punt van dit onderzoek is dat professionals betrokken waren, hoewel dit niet in lijn is met het gedachtegoed van de PCS. Onderzoek van Van der Klein et al. (2012) wijst echter uit dat de PCS met behulp van professionals een enorme stimulans zou kunnen krijgen. Professionals kunnen mogelijk initiatieven van ouders versterken en sociale netwerken starten, ondersteunen en behouden (Van der Klein et al., 2012). Hierbij moet wel rekening gehouden worden dat er voor dit onderzoek acht respondenten geïnterviewd zijn. Dit zijn relatief weinig respondenten, waardoor de betrouwbaarheid van dit onderzoek verlaagd is

(Neuman, 2014). Tevens blijft hierdoor de externe validiteit laag en zijn de uitkomsten van dit onderzoek niet makkelijk te generaliseren naar andere ouders en professionals binnen initiatieven gericht op opvoeden (Neuman, 2014). Een andere limitatie is dat alle respondenten die geïnterviewd zijn van het vrouwelijke geslacht zijn, waardoor de resultaten van de analyse mogelijk minder betrouwbaar zijn. Tevens heeft dit een negatieve invloed op de externe validiteit en generalisatie van dit onderzoek, aangezien er geen respondenten van een ander geslacht bevroegd zijn. Een derde limitatie werd aangegeven door de respondenten. Zij gaven aan dat de afname van het interview als belastend werd ervaren, omdat de interviews via Microsoft Teams en het invullen van de *informed consent* door technische mankementen niet altijd soepel verliepen. Echter, door de situatie rondom COVID-19 hebben de onderzoekers bewust gekozen voor een online afname van de interviews en leek dit de meest persoonlijke manier om het interview af te nemen. Dit werkte tevens bevorderend voor de ecologische validiteit (Crano, Brewer, & Lac, 2014).

Een aanbeveling met betrekking tot vervolgonderzoek zou kunnen zijn dat het zich richt op het betrekken van professionals bij informele initiatieven gericht op opvoeding. Zoals eerder benoemd lijkt de PCS via professionals een enorme stimulans te kunnen krijgen (Van der Klein et al., 2012). Daarnaast is uit eerder onderzoek van Linders (2010) gebleken dat burgers vaak anderen helpen met sociale, fysieke of psychische problemen waardoor overbelasting van de hulpgevers een risico vormt. Het is van belang dat er aandacht wordt gecreëerd voor de inzet en de kwaliteit van de informele zorg, waarbij de professionals een rol spelen in het oog hebben voor de draagkracht van hulpgevers (Linders, 2010). Professionals kunnen hierin hun krachten bundelen om burgers te bereiken en hen te stimuleren om de stap naar verdere participatie te zetten (Bouma, Linders & Steyaert, 2008).

Tot slot is longitudinaal onderzoek, waarin ouders en professionals betrokken worden aan te bevelen, om zo inzicht te krijgen op de ontwikkeling die ouders en professionals binnen initiatieven gericht op opvoeding doorlopen. Dit zou aanknopingspunten kunnen bieden voor het doorbreken van de taboe op het bespreken van opvoedvraagstukken. De taboe rondom opvoedvraagstukken kan als belemmering worden gezien voor het steunen of adviseren van ouders (Van Westering & Blaauw, 2012). Zowel professionals als ouders lijken een cruciale rol te hebben in het doorbreken van deze taboe en het is van belang te achterhalen op welke manier de taboe rondom het bespreken van opvoedvraagstukken doorbroken kan worden.

Literatuurlijst

- Akkerman, S., Admiraal, W., Brekelmans, M., & Oost, H. (2006). Auditing Quality of Research in Social Sciences. *Quality & Quantity*, 42 (2), 257–274. <https://doi.org/10.1007/s11135-006-9044-4>
- Appleyard, K., Egeland, B., & Sroufe, L. A. (2007). Direct social support for young high risk children: Relations with behavioral and emotional outcomes across time. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35, 443-457. <https://doi:10.1007/s10802-0079102-y>
- Asscher, J.J., & Paulussen-Hoogeboom, M.C. (2005). De invloed van protectieve en risicofactoren op de ontwikkeling en opvoeding van jonge kinderen. *Kind en Adolescent*, 26, 56-69.
- Baarda, B., De Goede, M., Teunissen, J., & De Goede, M. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Groningen, Nederland: Noordhoff.
- Barrera Jr., M. (2000). *Handbook of Community Psychology: Social support research in community psychology*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Bartelink, C. & Verheijden, E. (2015). *Wat werkt bij het versterken van het sociale netwerk van gezinnen?* Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. Londen: Sage.
- Bouma, I., Linders, L. en Steyaert, J. (2008). *Nieuw beleid, nieuwe professionals: de implicaties van de WMO voor hulpverleners*. Eindhoven: Fontys Hogescholen.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531. Geraadpleegd op 26 februari 2020, van <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.458.7039&rep=rep1&type=pdf>
- Crano, W. D., Brewer, M. B., & Lac, A. (2014). *Principles and methods of social research*. Londen: Routledge.
- Dahl, T., Ceballo, R. & Huerta, M. (2010). In the eye of the beholder: Mothers' perceptions of poor neighborhoods as places to raise children. *Journal of Community Psychology*, 38, 419-434.
- De Gruijter, M., J. Pels, T., & Tan, S. (2009). *De frontlinie versterken: Vernieuwende initiatieven in het voorportaal van de Jeugdzorg*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- De Winter, M. (2008). *Opvoeding als Spiegel van de beschaving: Een moderne antropologie van de opvoeding*. Amsterdam: SWP.
- De Winter, M. (2013). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding: Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Amsterdam: SWP.
- Diekstra, R. F. W., Wubs, J. M., Vreeburg, E., Sklad, M., & De Ruiter, M. (2008). *Naar*

- een canon van opvoeding: Onderzoek naar wat inwoners van Den Haag weten van ontwikkeling en opvoeding van kinderen en jongeren.* Den Haag: Gemeente Den Haag, Dienst OCW.
- EXPOO. (2011). *Behoeftes van ouders inzake opvoedingsondersteuning*. Geraadpleegd op <http://www.expoo.be/behoefte-van-ouders-inzake-opvoedingsondersteuning>
- Gilsing, R. (2019). Transformatie in de jeugdhulp: de noodzaak tot wonderwoorden dialoog. *Jeugdbeleid*, 13(4), 238–253. <https://doi.org/10.1007/s12451-019-00218-7>
- Harknett, K. (2006). The relationship between private safety nets and economic outcomes among single mothers. *Journal of Marriage and Family*, 68, 172-191.
- Hermanns, J. (2009). *Het opvoeden verleerd*. Amsterdam: Vossiuspers UVA.
- Hilhorst, P. & Zonneveld, M. (2013). *De gewoonste zaak van de wereld. Radicaal kiezen voor de pedagogische civil society*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Hrды, S. B. (2006). Evolutionary context of human development. The cooperative breeding model. *The MIT Press*, 8-32.
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2019). *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*. Geraadpleegd op 26 februari 2020, van <file:///C:/Users/vpu/Downloads/Kwetsbare+kinderen+onvoldoende+beschermd.pdf>
- Kesselring, M. (2010). *Theoretische verkenning*. Geraadpleegd op 26 februari 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Theoretische-verkenning-pedagogische-civil-society.pdf>
- Kesselring, M. (2017). Opvoeden: Een privé- én publieke zaak. *Pedagogiek*, 37(2), 89-102. Geraadpleegd op 22 februari 2020, van <https://www.ingentaconnect.com/contentone/aup/pedagog/2017/00000037/00000002/art00003?crawler=true&mime-type=application/pdf>
- Kesselring, M. C., Schouten, M. A., Horjus, B. & De Winter, M. (2010). *Allemaal Opvoeders, webpublicatie 2: Voorlopige resultaten van de meting onder ouders uit de pilotgemeenten*. Geraadpleegd op 26 februari 2020, van <http://www.allemaalopvoeders.nl>
- Kesselring, M., de Winter, M., Horjus, B., & Van Yperen, T. (2013). Allemaal Opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van een ander paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek*, 33(1), 5-20.
- Kesselring, M., de Winter, M., Horjus, B & Van Yperen, T. (2015). De pedagogische civil society in praktijk. Een studie naar de effecten van de activiteiten binnen het programma Allemaal Opvoeders. *Pedagogiek*, 35(3), 263-284.
- Kleinhans, R. & Bolt, G. (2010). *Vertrouwen houden in de buurt. Verval, ervaring en collectieve zelfredzaamheid in stadsbuurten*. Den Haag: Nicis-instituut.

- Linders, L. (2010). *De betekenis van nabijheid: een onderzoek naar informele zorg in een Volksbuurt*. Den Haag: SDU uitgevers.
- Linders, L. (2010). Meer buurtcohesie bevordert echt geen burenhulp. De valse vooronderstellingen van de WMO. *Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken*, 5, 8-11. Geraadpleegd op 15 juni 2020, van https://www.socialevraagstukken.nl/wp-content/uploads/2010/08/TSS_2010_mei_buurtcohesie1.pdf
- Martineau, E. M. (2006). *'Too much tolerance'. Hang-around youth, public space and the problem of freedom in the Netherlands*. New York: City University.
- Morling, B., Carr, D., Heger Boyle, E., Cornwell, B., Correll, S., Crosnoe, R., Freese, J., & Waters, C. M. (2018). *Research Methods*. New York: W.W. Norton & Company.
- Mutsaers, K., & Berg, T. (2010). *Risicofactoren en beschermende factoren voor kindermishandeling*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Neuman, W.L. (2014). *Understanding Research*. Boston: Pearson Education Inc.
- Noens, P. & Ramaekers, S. (2011). *Opvoedingsondersteuning in ontmoeten. Onderzoeksverslag ter ontwerp van een bronnenboek*. Leuven: Laboratorium voor Educatie en Samenleving.
- Offer, S. & Schneider, B. L. (2007). Children's role in generating social capital. *Social Forces*, 85, 1125-1142.
- Pommer, E., Van Kempen, H., Sadiraj, K. (2011). *Jeugdzorg in groeifase. Ontwikkelingen in gebruiken en kosten Jeugdzorg*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2011). *Bevrijdend kader voor de jeugdzorg*. Geraadpleegd op 26 februari 2020, van file:///C:/Users/vpu/Downloads/Briefadvies_Bevrijdend_kader_voor_de_jeugdzorg.pdf
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling & Raad voor de Volksgezondheid en Gezondheidszorg. (2009). *Investeren rondom kinderen*. Geraadpleegd op 21 februari 2020, van file:///C:/Users/vpu/Downloads/Investeren_rondom_kinderen.pdf
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (z.d). *COVID-19 (nieuwe coronavirus)*. Geraadpleegd op 3 mei 2020, van <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Geraadpleegd op 14 maart 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>
- Sameroff, A., & Chandler, M.J. (1975). *Reproductive risk and the continuum of caretaking casualty*. In F.D. Horowitz (ed.), *Review of child development research*, 4. Chicago: University of Chicago Press.
- Scales, P. C., Benson, P. L., Roehlkepartain, E. C., Hintz, N. R., Sullivan, T. K., & Mannes, M. (2004). The role of parental status and child age in the engagement of children and youth with adults outside their families. *Journal of Family Issues*, 25(4), 735-760.

- SmithBattle, L. (2007). Populations at risk across the lifespan: empirical studies. Legacies of advantage and disadvantage: the case of teen mothers. *Journal of Compilation*, 24(5), 409-420. doi: 10.1111/j.1525-1446.2007.00651.x
- Snel, E., & Boonstra, N. (2005). *De waarde van interetnisch contact. Een onderzoek over initiatieven en beleidsprojecten om interetnisch contact te bevorderen*. Den Haag: SDU Uitgevers.
- Speetjens, P., Van der Linden, D., & Goossens, F. (2009). *Kennis over opvoeden. De vragen van ouders, het aanbod van de overheid en de mogelijkheden van de markt*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Tijmstra, J., & Boeije, H. (2011). *Wetenschapsfilosofie in de context van de sociale wetenschappen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Van Dijk, M., & Gemmeke, M. (2010). *De kracht van de pedagogische civil society: Versterking van een positieve sociale opvoed- en opgroeiomgeving*. Geraadpleegd op 20 maart 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/PublicatieNJi/DekrachtvandedepedagogischecivilsocietyNJi2010>
- Van Egten, C., Zeijl, E., de Hoog, S., Nankoe, C. & Petronia, E. (2008). *Gezinnen van de toekomst. Opvoeding en opvoedingsondersteuning*. Den Haag: E-Quality/ SCP.
- Van Eijndhoven, J. (2019). *Vernietigend inspectierapport over jeugdzorg: Kabinet grijpt in*. NOS. Geraadpleegd op 24 februari 2020, van <https://nos.nl>
- Van der Klein, M. (2012). 'Genoeg geflirt met de burger, nu werken aan de relatie met vrijwilligersorganisaties!' In: Heleen Jumelet & Jolien Wenink (smst. en red.), *Zorg voor onszelf? Eigen kracht van jeugdigen, opvoeders en omgeving. Grenzen en mogelijkheden voor beleid en praktijk*. Amsterdam: SWP.
- Van der Klein, M., Bulsink, D., & Van der Gaag, R. (2012). *Pedagogische civil society voor beginners*. Geraadpleegd op 25 maart 2020, van https://www.verweyjonker.nl/doc/jeugd/Pedagogische-civil-society-voor-beginners_2801_web.pdf
- Van der Klein, M., Mak, J., & Van der Gaag, R. (2011). *Professionals en vrijwilligers(organisaties) rond jeugd en gezin*. Geraadpleegd op 25 maart 2020, van [https://www.verweyjonker.nl/doc/jeugd/Professionals_en_vrijwilligers_\(organisaties\)_rond_jeugd_en_gezin_2801_web.pdf](https://www.verweyjonker.nl/doc/jeugd/Professionals_en_vrijwilligers_(organisaties)_rond_jeugd_en_gezin_2801_web.pdf)
- Van der Lans, J. (2010). *Eropaf! De nieuwe start van het sociaal werk*. Amsterdam: Augustus.
- Van Vliet, L. & Kesselring, M. (2009). De verbindende rol van het Centrum voor Jeugd en Gezin: CJG kan sociaal netwerk van gezinnen versterken. *Jeugd en Co*, 38, 37-44.
- Van Westering, Y., Blaauw, E. (2012). Eindrapport. *Naar een samenhangend regionaal aanbod voor Steun en hulp bij opvoedingsvragen. De resultaten van fase 1 en 2 van het ondersteuningsproces*. Nederlands Jeugdinstituut. Utrecht.
- Van Yperen, T., Van de Maat, A., & Prakken, J. (2019). *Het groeiend jeugdzorggebruik:*

Duiding en aanpak. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Völker, B., Flap, H., & Lindenberg, S. (2007). When are neighborhoods communities?

Community in Dutch neighborhoods. *European Sociological Review*, 23, 99-114.

Vriens, L. (2007). *Opvoeden in verwarrende tijden: Op weg naar een visie*. Antwerpen en Apeldoorn: Garant- Uitgevers.

Bijlage A:

Topiclijst afname interviews

Indicator	Topic	Vragen
	Introductie	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene informatie: voorafgaand digitaal informed consent verkregen en doel onderzoek - Specifieke informatie: opbouw interview (PCS en vier indicatoren) - Mogen wij dit interview opnemen? - Aan welk initiatief heeft u deelgenomen? - Wat is uw rol binnen dit initiatief? (<i>ouder of professional</i>) - Hoe vaak heeft u aan bijeenkomsten van dit initiatief deelgenomen?
Ontmoeten	Deelname aan het initiatief	<ul style="list-style-type: none"> - Waarom neemt u deel aan of heeft u deelgenomen aan dit initiatief? → <i>eventueel vragen naar wat de respondent nodig heeft om deel te nemen aan een initiatief.</i>
	Contacten binnen het initiatief	<ul style="list-style-type: none"> - In hoeverre heeft u andere ouders/professionals leren kennen door dit initiatief? - Mocht u door het initiatief nog andere ouders/professionals ontmoeten, waar heeft u dan behoefte aan bij dit contact? → <i>Bijvoorbeeld: 1 op 1 contact, ondernemen van activiteiten of delen van ervaringen met zowel ouders als professionals</i> - Hoe is de verhouding tussen professionals en ouders of tussen ouders onderling binnen dit initiatief? - In welke mate hebben ouders/jongeren die aangesloten zijn bij het initiatief behoefte aan een voorbeeldfunctie?
Dialoog	Onderwerpen	<ul style="list-style-type: none"> - Wat voor onderwerpen worden er besproken tijdens een bijeenkomst? - Aan wat voor onderwerpen heeft u behoefte? - Naar wie gaan ouders toe wanneer zij een vraag hebben over opvoeden? Hangt dit af van

		<p>het onderwerp van de vraag?</p> <p>→ <i>Persoonlijke onderwerpen zoals alcoholgebruik of minder persoonlijke zoals het stellen van een tijd om thuis te komen</i></p>
	Gespreksvoering	<p>- Op welke wijze vindt gespreksvoering plaats?</p> <p>- Hoe kunnen professionals of ouders stimuleren dat opvoeders de dialoog met elkaar aangaan?</p> <p>→ <i>wat werkt hierbij wel en niet?</i></p>
<p>Buurtklimaat</p> <p><i>Duidelijk aangeven dat dit gedeelte even losgekoppeld wordt van het initiatief waar de ouder/professional bij aan aangesloten zit.</i></p>	<p>Inzet</p> <p><i>Het buurtklimaat gaat om wat burgers samen ondernemen voor het opvoeden en opgroeien van kinderen. In hoeverre is er een behoefte rondom het versterken van het buurtklimaat mbt tot het initiatief?</i></p>	<p>- In hoeverre zet u zich in voor de buurt en zijn bewoners? <i>ouders</i></p> <p>- In welke mate ervaart u betrokkenheid van buurtbewoners? <i>ouders</i></p> <p>→ <i>heeft u behoefte aan deze betrokkenheid?</i></p> <p>- In hoeverre zet het initiatief zich in voor de buurt en zijn bewoners en wat betekent dit voor de buurt? <i>professionals</i></p> <p>- Op welke manier stimuleert het initiatief het contact in de buurt?</p> <p>- In welke mate ervaart u betrokkenheid van buurtbewoners? <i>professionals</i></p>
	<p>De rol van het initiatief</p>	<p>- Op welke wijze zou het initiatief een rol kunnen spelen bij het versterken van uw contacten in de buurt? <i>ouders</i></p> <p>- Op welke wijze zou het initiatief een rol kunnen spelen bij het versterken van de contacten van de aangesloten ouders binnen het initiatief? <i>professionals</i></p>
<p>Netwerkvorming</p>	<p>Ontwikkeling</p>	<p>- In welke mate is uw netwerk versterkt door deelname aan dit initiatief?</p>
	<p>Bevorderen netwerkvorming</p>	<p>- Hoe kan het initiatief uw netwerk bevorderen?</p> <p>→ <i>waar heeft u behoefte aan?</i></p>
	<p>Afsluiting</p>	<p>- Bedanken</p> <p>- Inzage scriptie</p>

Bijlage B:

Verantwoording topiclijst

Introductie

De respondent wordt welkom geheten en rapport wordt gecreëerd. Hierna volgt een korte uitleg over dit onderzoek en worden principes ten aanzien van *informed consent* herhaald. Tevens wordt benoemd dat dit interview anoniem is. De volgende vier vragen worden gesteld:

Vraag 1: Mogen wij dit interview opnemen?

Vraag 2: Aan welk initiatief heeft u deelgenomen?

Vraag 3: Wat is uw rol binnen dit initiatief? (*ouder of professional*)

Vraag 4: Hoe vaak heeft u aan bijeenkomsten van dit initiatief deelgenomen?

Indicator: ontmoeten

Ontmoeten is de eerste trede op de contactladder. Deze trede gaat over contacten waarin medeopvoeders elkaar ontmoeten (Snel & Boonstra, 2005). De focus ligt op het ontmoeten van opvoeders onderling (Noens & Rameakers, 2011). Dit is passend bij het gedachtegoed van de PCS, omdat ouders en medeopvoeders zich middels ontmoeting gezamenlijk kunnen inzetten voor het grootbrengen van jeugdigen (de Winter, 2011).

Topic: deelname aan het initiatief

Vraag 1: Wat heeft u doen besluiten om deel te nemen aan dit initiatief?

Vraag 2: Wat betekent deelname aan dit initiatief voor u?

Vraag 3: Wat heeft u nodig om deel te nemen aan een soortgelijk initiatief?

Verantwoording

Het is van belang om vragen te stellen over de deelname van de respondenten aan het initiatief. Deelname aan een ontmoetingsactiviteit nodigt mensen uit om met elkaar in contact te komen (Van Dijk & Gemmeke, 2010). Dit vergroot de onderlinge betrokkenheid tussen mensen en draagt bij aan het versterken van de PCS (Kesselring et al., 2015).

Topic: contacten binnen het initiatief

Vraag 1: In hoeverre heeft u andere mensen leren kennen door dit initiatief?

Vraag 2: Waar heeft u behoefte aan bij het ontmoeten van andere mensen binnen dit initiatief?

Vraag 3: Hoe is de verhouding tussen professionals en ouders of tussen ouders onderling binnen dit initiatief?

Vraag 4: In hoeverre houdt u contact met mensen die u binnen dit initiatief ontmoet hebt?

Vraag 5: Hoe zijn de contacten van ouders onderling verdiept/veranderd sinds hun deelname aan dit initiatief?

Verantwoording

Het is van belang om vragen te stellen over de opgedane contacten binnen het initiatief. Mensen leren elkaar middels zo'n initiatief beter kennen. Onderzoek wijst uit dat hierdoor de betrokkenheid bij en de inzet voor het opgroeien en opvoeden van elkaars kinderen bevorderd kan worden (Boon, 2017). Daarnaast wordt het sociale netwerk van mensen door deze contacten vergroot. Voor opvoeders geldt dat zij door de aanwezigheid van een sociaal netwerk minder opvoedstress ervaren en als gevolg daarvan positief opvoedgedrag laten zien (Bartelink & Verheijden, 2015).

Indicator: dialoog

Dialoog is de tweede trede op de contactladder. Middels een dialoog is er sprake van informeel contact waarbinnen ouders tips, feedback en bevestiging kunnen krijgen en vragen kunnen stellen (Boon, 2017). Dit is passend binnen het gedachtegoed van de PCS, omdat informele contacten centraal staan binnen de PCS (Kesselring et al., 2015).

Topic: onderwerpen

Vraag 1: Naar wie gaan ouders toe wanneer zij een vraag hebben over opvoeden?

Vraag 1A: Hangt dit af van het onderwerp van de vraag?

Vraag 2: Wat voor onderwerpen worden er besproken tijdens een bijeenkomst?

Vraag 3: Aan wat voor onderwerpen heeft u behoefte?

Verantwoording

Het is van belang om de respondenten te vragen naar onderwerpen die aan bod komen tijdens gespreksvoering. Door de toegenomen individualisering houden veel ouders verantwoordelijkheden en problemen omtrent het opvoeden van hun kinderen voor zichzelf. Uit schaamte of angst voor gezichtsverlies ligt het voor ouders mogelijk gevoelig om in het openbaar opvoedingsverantwoordelijkheden te delen (Kesselring, 2017). Het doorbreken van deze individualisering draagt bij aan het versterken van de PCS. De taboe rondom informele steun kan hierdoor verminderd worden (Kesselring, 2013).

Topic: gespreksvoering

Vraag 1: Op welke wijze vindt gespreksvoering plaats?

Vraag 2: Hoe kunnen professionals of ouders stimuleren dat opvoeders de dialoog met elkaar aangaan?

Vraag 3: Wat ervaart u als prettig bij het voeren van een gesprek over opvoeding?

Verantwoording

Het is van belang om de respondenten te vragen naar gespreksvoering. Middels gespreksvoering kunnen opvoeders elkaar ondersteunen in hun opvoedtaken (Kesselring et al., 2013). Professionals kunnen opvoeders steunen middels informationele steun (Barrera, 2000). Deze steun bevat advies, uitwisseling van informatie en feedback. Daarnaast kan gespreksvoering leiden tot netwerkvorming. Netwerkvorming is een aspect dat centraal staat binnen het versterken van de PCS (Kesselring et al., 2015).

Topic: opvoedsteun

Vraag 1: In hoeverre leert u van andermans ervaringen/opvattingen?

Vraag 2: Hoe zou dit initiatief nog meer kunnen ondersteunen in de opvoeding?

Vraag 2A: Wat is hiervoor nodig?

Verantwoording

Middels dialoog krijgen ouders opvoedsteun. Deze opvoedsteun krijgen zij van medeopvoeders of professionals. Zoals eerder besproken, is het niet vanzelfsprekend elkaar te ondersteunen bij de opvoeding (Kesselring, 2017). Net als bij het topic 'onderwerpen' draagt dit topic bij aan het doorbreken van de taboe rondom informele steun (Kesselring, 2013).

Indicator: buurtklimaat

Het pedagogisch buurtklimaat kan gezien worden als een onderdeel van de pedagogische civil society, waarvan het uitgangspunt gaat om wat burgers samen ondernemen voor het opvoeden en opgroeien van kinderen (De Winter, 2011).

Topic: inzet

Vraag 1: In hoeverre zet u zich in voor het buurtklimaat?

Vraag 2: In welke mate bent u bereid om zich in te zetten voor het buurtklimaat?

Vraag 3: In welke mate ervaart u betrokkenheid van buurtbewoners?

Vraag 4: In welke mate ervaart u steun vanuit het buurtklimaat?

Vraag 5: Hoe kijkt u tegen uw buurtklimaat aan?

Verantwoording:

Het is van belang om onderwerpen rondom inzet en betrokkenheid te bevragen gezien deze van invloed zijn op de perceptie van ouders op het pedagogisch buurtklimaat. Allereerst kunnen ervaringen van ouders met de mate van inzet en betrokkenheid van buurtbewoners de perceptie beïnvloeden. In buurten waarin er sprake is van weinig sociale netwerken, ervaren ouders minder sociale steun, dit kan leiden tot een negatief beeld van de buurt (Dahl, Ceballo & Huerta, 2010; Harknett, 2006). Daarnaast blijkt dat wanneer ouders een negatief beeld hebben van de buurt, zij zelf ook minder contact lijken te zoeken

met andere buurtbewoners (Kleinhans & Bolt, 2010). Het imago van de buurt lijkt ook van invloed te zijn op de perceptie van ouders (Kleinhans & Bolt, 2010).

Topic: voorbeeldfunctie

Vraag 1: Wat verstaat u onder een voorbeeldfunctie?

Vraag 2: Hoe vindt u dat een/uw voorbeeldfunctie zich verhoudt tot het initiatief?

Vraag 3: In welke mate hebben ouders/jongeren die aangesloten zijn bij het initiatief behoefte aan een voorbeeldfunctie?

Verantwoording:

Uit onderzoek is gebleken dat de buurt invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen (Dahl et al., 2010; Smithbattle, 2007). Buren kunnen gezien worden als een volwassen rolmodel. Een gecreëerde band tussen kinderen en 'nonrelated adults' zoals buren, kan leiden tot meer empathisch gedrag (Hrdy, 2006). Wanneer kinderen op straat zijn zonder toezicht van ouders verwachten ouders dat de volwassenen uit de buurt een oogje in het zeil houden en waar nodig hun kinderen aanspreken op hun gedrag (Martineau, 2006).

Topic: behoeftes m.b.t. buurtklimaat

Vraag 1: Welke behoeftes heeft u met betrekking tot uw buurtklimaat?

Vraag 2: Wat is er voor nodig om deze behoeftes te realiseren?

Vraag 3: Op welke wijze zou het initiatief hier een rol in kunnen spelen?

Verantwoording:

Ouders geven aan dat er desondanks behoefte is aan een versterkt informeel netwerk rondom hun gezin, waarbij kennis gedeeld kan worden en onzekerheden rondom het opvoeden bevraagd kunnen worden (Speetjens, Van der Linden & Goossens, 2009). Ook ervaren ouders een tekortkoming van een sterke opvoedomgeving (Appleyard, Egeland & Sroufe, 2007).

Indicator: netwerkvorming

In een buurt ontmoeten buurtbewoners elkaar meermaals op ontmoetingsplekken in de buurt, dit vergroot de kans op contact (Völker, Flap, & Lindenberg, 2007). Hierbij lijken kinderen een belangrijke factor te zijn in het contact tussen ouders. Ouders lijken elkaar sneller te ontmoeten op plekken waar kinderen bijeenkomen, zoals speeltuinen en scholen (Offer & Schneider, 2007). Dit zou zowel het pedagogisch buurtklimaat als de netwerkvorming mogelijk kunnen versterken.

Topic: ontwikkeling

Vraag 1: Hoe kijkt u aan tegen uw eigen netwerk?

Vraag 2: Op welke manier heeft u uw eigen netwerk ontwikkelt? En op welke manier

heeft het initiatief haar netwerk ontwikkelt?

Vraag 3: In welke mate staat de ontwikkeling van netwerkvorming centraal binnen het initiatief?

Vraag 4: Wat is uw eigen mening over het belang van het ontwikkelen van een netwerk?

Verantwoording:

Ouders kunnen op verschillende manier gebruik maken van het netwerk dat zij hebben. Ouders kunnen sociale steun ervaren vanuit hun sociale netwerk die kan dienen als 'sociale verzekering'. Hierdoor kan voorkomen worden dat gezinnen in een sociaal isolement terecht komen (Harknett, 2006). Het blijven ontwikkelen van een netwerk speelt hierin dus een cruciale rol.

Topic: activiteiten

Vraag 1: In welke mate worden er activiteiten aangeboden en waar zijn deze op gericht?

Vraag 2: Welke activiteiten worden er vanuit het initiatief genomen met betrekking tot netwerkvorming?

Vraag 3: Op welke manier hecht u waarde aan het ondernemen van activiteiten?

Verantwoording

Door het ondernemen van activiteiten met ouders kan contact worden gecreëerd op een laagdrempelige manier. Veel ouders zitten met vragen over het opvoeden; vragen die andere ouders ook ervaren. Door het ondernemen van activiteiten kunnen ouders elkaar ondersteunen en waar nodig elkaar advies en tips geven over de opvoeding. Door het verkrijgen van adviezen en tips vanuit andere ouders kan de opvoedtaak worden verlicht zonder de hulp van een professional in te schakelen (Van Vliet & Kesselring, 2009).

Topic: behoeftes met betrekking tot netwerkvorming

Vraag 1: Hoe zou u de netwerkvorming vanuit het initiatief op dit moment beschrijven?

Vraag 2: Wat ziet u als verbeterpunt voor het initiatief met betrekking tot netwerkvorming?

Vraag 3: Wat zijn uw behoeftes met betrekking tot netwerkvorming?

Verantwoording

Uit onderzoek is gebleken dat sociale netwerken een rol spelen in de sociale steun die ouders ervaren. In buurten waarin er sprake is van weinig sociale netwerken, ervaren ouders minder sociale steun, dit kan leiden tot een negatief beeld van de buurt (Dahl, Ceballo & Huerta, 2010; Harknett, 2006). Daarnaast is de buurt ook van invloed op de veiligheid die het gezin ervaart, wanneer ouders zich onveilig voelen in een buurt zullen ze minder snel hun kinderen aan buurtbewoners toe vertrouwen (Dahl, Ceballo & Huerta, 2010). Netwerkvorming is noodzakelijk om deze aspecten te kunnen verminderen of mogelijk niet er te laten zijn.

Afsluiting:

Wij willen u bedanken voor uw deelname aan dit interview en uw openheid daarin. Het interview zal alleen gebruikt worden voor onze scriptie en de doeleinden daarvan. Mocht u later het interview of de scriptie willen inzien kunt u dat op ieder moment aangeven.

Bijlage C:

Informed consent

Utrecht University

Beste respondent,

In deze brief willen wij u vragen om deel te nemen aan ons onderzoek over de behoeftes van ouders en professionals ten opzichte van initiatieven die gericht zijn op het thema opvoeding.

1. Wat is het doel van dit onderzoek?

Door middel van dit onderzoek willen wij een beeld krijgen van de mogelijke behoeftes die ouders en professionals hebben ten opzichte van initiatieven die gericht zijn op het thema opvoeding. Wij hopen dat dit onderzoek een bijdrage kan leveren aan het versterken van de pedagogische civil society. Dit onderzoek is onderdeel van onze pre-master en daarmee ook van onze bachelorthesis.

2. Wat is de procedure van dit onderzoek?

Het onderzoek vindt plaats door middel van interviews en duurt ongeveer een half uur. De interviews worden individueel afgenomen, waarbij zowel ouders als professionals als respondenten fungeren. Zowel ouders als professionals moeten voldoen aan de voorwaarde dat zij minimaal één keer aanwezig zijn geweest bij een bijeenkomst van een initiatief gericht op het thema opvoeding.

Tijdens het interview worden er vragen gesteld aan de hand van een topiclijst. De vragen zullen ingaan op uw perspectief en uw behoeftes. Interviews worden telefonisch of digitaal via Skype afgenomen in verband met de huidige situatie rondom COVID-19 en de genomen veiligheidsmaatregelen van het RIVM. De interviews worden opgenomen om later te kunnen analyseren.

3. Privacy en omgang met data

Alle verkregen data wordt geanonimiseerd. De data die wij verkrijgen uit het onderzoek kan gedeeld worden met andere onderzoekers. Ook deze data is geanonimiseerd.

De data uit dit onderzoek wordt minimaal tien jaar na uitvoering van dit onderzoek bewaard. Dit komt overeen met de Nederlandse code of conduct voor onderzoekintegriteit van de VSNU. Wanneer u deelneemt aan dit onderzoek gaat u akkoord met deze periode.

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig. U heeft de mogelijkheid om u op elk moment, zowel voor of tijdens het onderzoek, alsnog terug te trekken. Als u besluit om tijdens het onderzoek te stoppen zullen wij uw data vernietigen en deze niet gebruiken bij de analyse.

4. Meer informatie en deelname

Als u nog verdere vragen heeft over dit onderzoek of zou willen deelnemen kunt u mailen naar r.korte@students.uu.nl of bellen naar 0644097833. Ook kunt u mailen naar v.a.m.puthaar@students.uu.nl of bellen naar 0639654776. Als u wilt deelnemen kunnen we samen een datum plannen voor het afnemen van het interview. Voorafgaand aan het interview zal u dit formulier moeten ondertekenen.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

Rozemarijn Korte en Veerle Puthaar

Wanneer u op 'ik geef toestemming' klikt, heeft u het bovenstaande gelezen en gaat u akkoord met het onderzoek en het delen van uw gegevens.

Ik geef toestemming.

Ik geef geen toestemming.

Naam:

Leeftijd:

Bijlage D:

Auditprocedure

Mail naar de initiatieven

Beste meneer/mevrouw,

Wij zijn Rozemarijn Korte en Veerle Puthaar. Momenteel doen wij de premaster Orthopedagogiek aan de Universiteit Utrecht en zijn wij bezig met het schrijven van onze scriptie. Onze scriptie gaat over het versterken van de pedagogische civil society (PCS). Onder de PCS wordt verstaan: gemeenschappelijke activiteiten van burgers (ouders) rondom het grootbrengen van kinderen.

Wij doen onderzoek naar de behoeftes van professionals en ouders binnen initiatieven die de PCS versterken. Hierbij gaat het om initiatieven die vanuit professionals zijn opgezet, vanuit ouders zijn opgezet of vanuit een samenwerking tussen professionals en ouders zijn opgezet. Kenmerkend voor deze initiatieven is dat bijeenkomsten in groepsverband plaatsvinden. Tijdens zo'n bijeenkomst gaan ouders of ouders en professionals met elkaar in gesprek over het thema opvoeding. Initiatieven kunnen de vorm aannemen van een cursus, workshop of eenmalige bijeenkomst (bijvoorbeeld een thema-avond). Het doel van ons onderzoek is om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de behoeftes van zowel professionals als ouders binnen zo'n initiatief. Hier is namelijk nog weinig onderzoek naar gedaan en wij achten het van belang dat hier aandacht aan besteed wordt. Een optimale samenwerking tussen ouders en professionals kan hierdoor mogelijk gemaakt worden.

Binnen ons onderzoek willen wij professionals en ouders interviewen die deelnemen (of deelgenomen hebben) aan zo'n initiatief. Een interview duurt ongeveer 40 minuten. Gezien de huidige situatie rondom het coronavirus begrijpen wij dat het niet mogelijk is om face to face interviews af te nemen. Wij hopen dat u mee zou willen werken aan het afnemen van interviews via de telefoon of Skype. De interviews zullen plaatsvinden in week 18, 19 of 20. Deelname is geheel vrijwillig en informatie uit het interview zal strikt vertrouwelijk behandeld worden.

Wij denken dat u als ouder of professional een waardevolle bijdrage kunt leveren aan ons onderzoek. Als u deel wilt nemen aan het interview, dan graag een reactie sturen naar v.a.m.puthaar@students.uu.nl of r.korte@student.uu.nl. Wij nemen dan contact met u op om een datum te plannen voor het interview. Uiteraard willen wij ons onderzoek en onze vraag aan u telefonisch toelichten. Graag zien wij een reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Rozemarijn Korte & Veerle Puthaar

r.korte@students.uu.nl

v.a.m.puthaar@students.uu.nl

Onderzoeker 1	Onderzoeker 2
Het aantal kinderen en jongeren dat jeugdzorg krijgt is de afgelopen twintig jaar enorm toegenomen.	In de huidige participatiemaatschappij is de pedagogische civil society een groeiend begrip, waarbij er een beroep wordt gedaan op burgers om verantwoordelijkheden rond het opgroeien en opvoeden van jeugdigen met elkaar te delen.
Door de decentralisatie van de jeugdzorg zijn er problemen ontstaan die ervoor zorgen dat de vraag naar jeugdzorg blijft groeien.	Informele netwerken zijn van belang voor het creëren van een positief opvoedklimaat voor jongeren.
Kenmerkend voor de PCS is de onderlinge betrokkenheid van burgers, waarbij burgers verantwoordelijkheden delen met betrekking tot de opvoeding van jeugdigen.	Sociaal contact is belangrijk aspect van de PCS, het wordt ingezet om zo het opvoeden en opgroeien van jeugdigen te bevorderen.
Het transactioneel ecologisch model ligt ten grondslag aan de PCS (Kesselring, 2010).	Het eigen perspectief van ouders op opvoeding en ondersteuning is onmisbaar, toch hebben zij ook veel steun aan het raadplegen van hun sociale omgeving wanneer zij vragen hebben over opvoeden.
Gedurende de opvoeding van kinderen en jongeren zijn opvoeders alle volwassenen die zelf opvoeder zijn of vanuit een informele rol ondersteuning kunnen bieden als medeopvoeder.	Opvoeden is met de jaren voor ouders ingewikkelder geworden; ze dragen meer verantwoordelijkheden, zijn onzekerder en de steun vanuit de omgeving is beperkter (van Egten et al., 2008).

<p>De sociale gemeenschap refereert naar formele en informele netwerken van een individu, waarbij initiatieven binnen deze netwerken aandacht besteden aan het versterken van sociale binding en steun bij het opgroeien, opvoeden en/of ouderschap.</p>	<p>Er is een toenemende vraag naar opvoedondersteuning/professionals, echter zijn ouders geneigd zich te wenden tot de directe omgeving wanneer het een vraag rondom opvoedondersteuning betreft.</p>
<p>Professionals kunnen burgers stimuleren om de dialoog met elkaar met elkaar aan te gaan en zij kunnen een bottom-up samenwerking stimuleren.</p>	<p>Verschillende initiatieven spelen op deze toenemende vraag over opvoedondersteuning in, echter wordt hiermee niet het complete vraagstuk ondervangen; veel ouders hebben behoefte aan een versterkt informeel netwerk.</p>
<p>Een laagdrempelige relatie, vertrouwen, openheid en veiligheid tussen professionals en vrijwilligers zijn belangrijke succesfactoren voor een goede samenwerking.</p>	<p>Echter ontbreekt het in de literatuur aan onderzoeken die ingaan op de behoefte van ouders ten aanzien van formele en informele initiatieven gericht op opvoeding; dit onderzoek speelt daarop in.</p>
<p>Binnen een bottom-up samenwerking zijn er belemmerende factoren die de samenwerking tussen professionals en vrijwilligers beïnvloeden.</p>	
<p>De samenwerking tussen ouders en professionals kan de vraag naar jeugdzorg beperken.</p>	
<p>De doelstelling van dit onderzoek is het aanleveren van praktijkkennis over de behoeftes van ouders en professionals binnen formele en informele initiatieven gericht op opvoeding.</p>	